

SEPPÄLÄ

Kyläkeskiviikko 13.4.2016

Suomen maatalousmuseo Sarka
Sanna Mäki

1500-luku

- Mikko Seppälä oli kylän ainoa isäntä. Kylää ja taloa on kutsuttu myös Hopeaseppäläksi.
- Talo jaettiin vuonna 1554 Matti Tuomonpojan ja Heikki Tuomonpojan välillä. Talojen veroluku oli melko suuri, 5 äyriä.
- Matin talo autioitui 1580-luvulla, isännäksi siirtyi Joose Markunpoika, joka otti tilan verolle 1609.
- Heikin poika Mikko jatkoi talon isäntänä, mutta talo myytiin 1580-luvulla kirkkoherra Markus Pentinpojalle. Talo oli veronmaksukyvytön eli autio 1500-luvun lopussa.

1600-luku: Vaikeista vuosista kohti parempia aikoja

- Matti Tuomonpojan talon lunasti kirkkoherra Johannes Johanneksenpoika. Hänen poikansa Yrjö Johanneksenpoika jatkoi tilanpitoa.
- Johan Sigridson oli talon seuraava isäntä vuodesta 1639 eteenpäin.
 - Hän ja hänen seuraajansa Johan Stefanson ylläpitivät ratsumiestä kuninkaan armeijassa.
 - Ensimmäinen ratsumies Seppälän kylässä oli Johannes Kristianinpoika.
- Toisella talolla oli myös autiojaksoja Joose Markunpojan aikana. Niilo Simonpoika toimi isäntänä 1620-luvulla ja hänen jälkeensä Erkki Sipinpoika vuoteen 1647 asti.
- Kirkkoherra Petrus Walstenius osti talon 1650-luvulla ja hänen jälkeensä talo siirtyi kappalaiselle nimeltään Tuomas.

Kirkkoherra Kristian Procopeuksen aika

- Kristian Procopeus oli aikansa huomattavampia kirkkoherroja. Hän oli Perttelin kappalaisen poika, joka toimi uransa alussa pitäjänapulaisena Uskelassa ja saarnaajana ratsuväessä. Hän toimi Tukholmassa suomalaisen seurakunnan kirkkoherrana ja siirtyi Loimaalle heikon terveytensä vuoksi.
- Procopeus osti Seppälän kylän molemmat talot vuonna 1687 ja tilasta muodostetaan rustholli uuden ruotuväkilaitoksen perustamisen myötä.
- 1700-luvun alussa Procopeuksen lesken, Liisa Tuomontyttären, emännöidessä rustholli oli yksi Loimaan alueen suurimmista taloista.

Mikko Seppälä (1540-1554)

Matti Tuomonpoika (1554-1586)
Joose Markunpoika (1593-1610)
Johannes Johanneksenpoika (1610-1622)
Yrjö Johanneksenpoika (1622-1639)
Johan Sigridson (1639-1644)
Johan Stefanson (1644-1687)

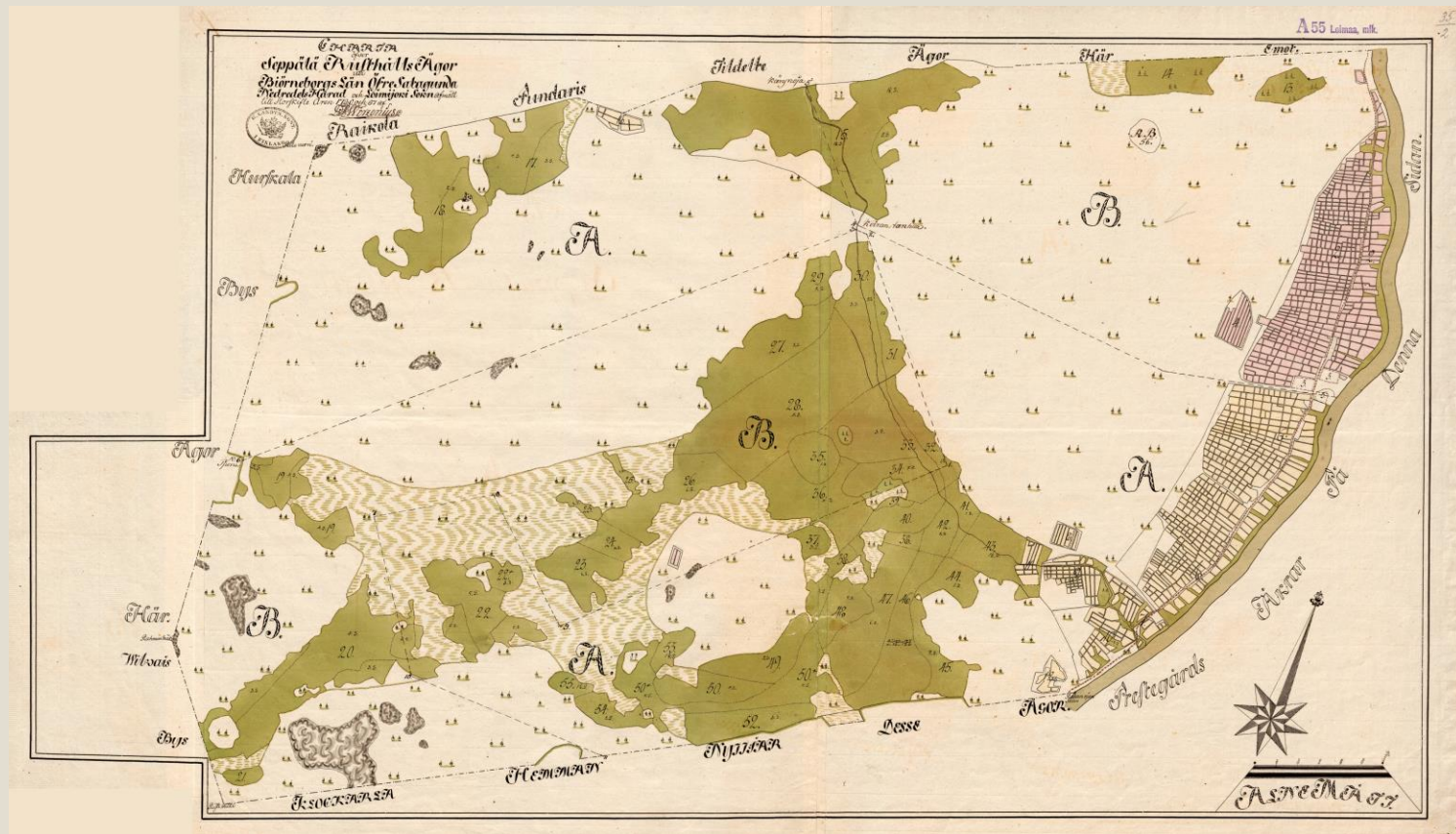
Heikki Tuomonpoika (1554-1573)
Mikko Heikinpoika (1573-1580)
Markus Pentinpoika (1580-1587)
Joose Markunpoika (1587->)
Niilo Simonpoika (1620-1627)
Erkki Sipinpoika (1627-1647)
Petrus Walstenius (1650-1663)
Tuomas Kappalainen (1668 -1687)

Kristian Procopeus ja Liisa Tuomontytär (1687-1727)

1700-luku: Branderien ja Elersien aika

- Kihlakunnan kirjuri Joakim Brander osti Seppälän rusthollin yhdessä maanmittari Daniel Ekmanin kanssa . 1727 tila jaettiin taas kahteen osaan.
- Ekmanin pojan Kustaa Ekmanin jälkeen Claudius Johan Elers toisen puolikkaan isännäksi. Joakim Branderin poika Joakim Daniel Brander oli isäntänä toisessa talossa.
- Ensimmäiset torpparit 1770-luvun alussa. Joakim Daniel Branderin torppariksi ryhtyi renki Jaakko Matinpoika ja toisen puolikkaan omistajan Claudius Elersin torppariksi Martti Pertunpoika.

Isojako vuonna 1780-1798

1800-luku Seppälän kylässä

- Heti isonjaon jälkeen puhutaan Uudesta ja Vanhasta Seppälästä.
 - Ylä- ja Alatalo nimet eivät vakiintuneet vaan ½rustholia oli edelleen ahkerassa käytössä.
- 1820-1850 Carl Axel Ekmanin tytär Ebba ja tämän mies John Hammarén asuivat lapsineen Alatalossa eli Vanhassa Seppälässä.
- Uudessa Seppälässä eli Ylätalossa asuivat Daniel Johan Elersin leski Eva Ulrika lapsineen.
- 1852–1865 omistajana molemmilla rusthollin puolikkailla oli Joel Markkula Vilvaisista.
- Alatalossa isännäksi ensin Joelin poika Johan Joelinpoika ja myöhemmin Kaarle Joelinpoika vaimonaan Matilda.
- Ylätalossa isännäksi Tuomas Joelinpoika vaimonaan Anna.

Ylä-Seppälä

Daniel Ekman (1727-1750)

Daniel Ekman (1750-1757)

Claudius Johan Elers (1758-1780)

Daniel Johan Elers (1780-1830)

Carl Johan Elers (1830-1845)

Joel Markkula (1845-1865)

Tuomas Joelinpoika (1866-1870)

Tuomo Yli-Seppälä (1890-luvulla)

Ala-Seppälä

Joakim Brander (1727-1750)

Joakim Daniel Brander (1751-1785)

Carl Axell Ekman (1786-1800)

Johan Hammarén (1800-1845)

Johan Johaninpoika (1866-1872)

Kaarle Johaninpoika (1873)

Seppälän kylän torpparit

- **Ylätalon torpat:**

- **Ketola** vuoteen 1842 asti. Ketolassa torpparina 1831-1837 Johan ja Kaisa lapsineen.
- **Nimetön torppa**, jonka torpparina Kustaa Kustaanpoika ja vaimo Anna Jaakobintytär, jotka alkoivat viljellä Ketolaa vuodesta 1838 eteenpäin.
- **Rajala** vuoteen 1855 asti Tomas Sträng ja Lisa. Torpassa asuivat myös tyttäret Kaisa sekä Eva miehensä Josef Henrikinpojan ja lasten kanssa.
- **Hummeromäki** 1870-1900 Kaarle Maijanpoika ja hänen vaimonsa Hanna sekä lapset.

- **Alatalon torpat:**

- **Kulmala** vuoteen 1838 asti. Torpparina Simo Simonpoika lapsineen.
- **Ojala** 1848-1859 torpparina Carl Kustaa Kustaanpoika ja vaimoa Maria sekä lapset. Carl oli Ketolan torpparin poika.
- **Mäkelä** 1848-1900 torpparina 1880-luvun loppuun asti Matti Henrikinpoika vaimo Ebba Hemmarén, joka oli John Hemmarénin tytär. Matilla ja Ebballa myös lapsia.

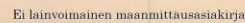
Kauppa-Tommin tarina

- Tuomas Alfred Santamäki asui 1800-luvun lopulla Seppälän kylässä ja toimi kulkukauppiaina vuoteen 1915 asti.
- Tommi murhattiin kesällä 1915 Torkkalan kylässä. Murhaaja oli Tommin sisarenpoika, joka sai elinkautisen murhasta tuomittuna.

1900-luvun alun katsaus Seppälän kylään

- Eero ja Aini Kurppa Ala-Seppälässä.
- Tuomo ja Anna Yli-Seppälä viljelivät Yli-Seppälän tilaa.
- Ali-Seppälästä lohkottuja tiloja: 1913 Perkiö, Uusimaa, Rajala, Mäkirinne, Siuru, Harjula, Männikkö, Mäki, Erkkilä, Rahnunmäki, Alajoki, Haapala.
- Yli-Seppälästä lohkottuja tiloja 1920: Savela, Haka, Laakso, Hummeromäki, Rajala.

Seppälä

Loimaan lehdessä julkaistu tiivistelmä esitelmästä

Seppälän kylän tunnettu historia alkaa Mikko Seppälän talosta 1540-luvulla. Taloa on kutsuttu myös Hopeaseppäläksi, lieneekö kylässä asunut aikoinaan seppä sitä historian lähteet eivät kerro, mutta kylän nimi todistaisi näin. Talo jaettiin Matti ja Heikki Tuomonpojan välillä 1550-luvulla. Vuosisadan loppu oli Loimaalla kovaa aikaa ja molemmat talot olivat veronmaksukyvyttömiä 1610-luvulle asti. Matti Tuomonpojan talon isäntä Johan Sigridson ylläpiti ratsumiestä Ruotsin armeijassa 1640-luvulta lähtien. Ensimmäinen ratsumies oli Johannes Kristianinpoika. Ratsumiehen ylläpitoa jatkettiin seuraavan isännän Johan Stefansonin aikana. Toinen Seppälän kylän taloista oli kirkkoherra Petrus Walsteniuksen omistuksessa.

Kirkkoherra Kristian Procopius osti ja yhdisti tilat yhdeksi rustholliksi vuonna 1687. Ratsutilan palveluksessa oli parhaimmillaan 4 renkiä ja 4 piikaa, joka tarkoitti huomattava määrä palvelusväkeä tuona aikana. Ruotuväkilaitoksen myötä Seppälän ratsumies alkoi palvella Turun ja Porin läänin ratsuväkirykmentin everstiluutnantin komppaniassa numerolla 37.

Procopiuksen leski myi rusthollin vuonna 1727 kihlakunnankirjuri Joakim Branderille ja maanmittari Daniel Ekmanille. Tila jaettiin taas kahtia ja rippikirjoissa puhutaan Branderin ja Ekmanin puolikkaista. Isännät perustivat kylän ensimmäiset torpat varhaisessa vaiheessa 1770-luvulla. Branderin pojan torppariksi ryhtyi Jaakko Matinpoika ja Ekmanin vävyn Claudius Johan Elersin torpparina toimi Martti Pertunpoika. Isojako suoritettiin kylässä 1780–1798. Jaosta tuli verrattain riitaisa Branderin tilan omistajan vaihtuessa kesken jaon nuoreen vävyyn Carl Axel Ekmaniin. Isonjaon

seurauksena yhteisviljelyksessä olleet pellot jaettiin ja tuloksena oli kaksi noin 200 hehtaarin tilaa, joissa peltopinta-ala oli molemmilla reilu 15 hehtaaria. Carl Ekmanin tilan nimeksi vakiintui Ala-Seppälä ja Elersin tilaksi Yli-Seppälä. Carl Ekmanin jälkeen Ala-Seppälän isännäksi vaihtui vävy Johan Hammarén.

Molemmat rusthollin puolikkaat osti 1850-luvulla Joel Markkula Vilvaisista. Hänen jälkeensä Ala-Seppälää isännöi 1880-luvulla Kaarle Joelinpoika ja Yli-Seppälää Tuomas Joelinpoika.

Seppälän kylässä on ollut 7 torppaa. Yli-Seppälän torpista Ketola on vanhin. Toista Yli-Seppälän toppaa viljeli Kustaa Kustaanpoika, joka siirtyi myöhemmin Ketolan torppariksi. Rajalan torpparina toimi Tomas Stäng vaimonsa Lisan kanssa. Hummeromäki torpparina Kaarle Maijanpoika oli Yli-Seppälän viimeisin torppa, joka perustettiin vuonna 1870. Ala-Seppälän torpista vanhin oli Kulmala torpparina Simo Simonpoika. Ojala ja Mäkelä perustettiin molemmat 1848. Ojalan torppari oli Ketolan torpparin poika Carl Kustaa Kustaanpoika ja Mäkelää viljeli Matti Heikinpoika vaimonaan Ala-Seppälän John Hammarénin tytär Ebba.

1900-luvun alussa Yli-Seppälää viljeli Tuomo Yli-Seppälä vaimonsa Annan kanssa. Tilasta lohkottiin vuonna 1920 seuraavat tilat: Savela, Haka, Laakso, Hummeromäki ja Rajala. Ala-Seppälää isännöi Eero ja Aini Kurppa ja vuonna 1913 lohkottuja tiloja olivat Perkiö, Uusimaa, Rajala, Mäkirinne, Siuru, Harjula, Sillanpää, Männikkö, Mäki, Erkkilä, Rahnunmäki, Alajoki ja Haapala.

Lähteitä

- Veikko Laakso: Suur-Loimaan historia, osat I ja II
- Kansallisarkiston digitaaliarkisto diginarc.fi (kirkonkirjat, kartat)
- Maanmittaushallituksen arkisto (kartat)
- Timo Verho: Loimaan talonpoikaissuvut 1540-1870